

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПОЛІТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ

Дослідженні соціально-психологічні особливості політичних цінностей української молоді у контексті сучасних реалій. Визначено, що одним із невід'ємних компонентів демократичної трансформації є процес комплексних, багаторівневих змін в уявленнях індивідів, груп та верств населення про пріоритетні цілі й способи розвитку суспільства. Доведено, що українська студентська молодь обирає переважно цінності демократичного спрямування.

Ключові слова: політична психологія; ціннісна система; політичні цінності; політична поведінка; постмодерн; суспільство демократичних змін.

Постановка проблеми. Постмодерна епоха, котра активно охопила українське суспільство сьогодні відображається у житті практично кожного індивіда, зумовлюючи ряд змін котрі торкаються зокрема й соціо-психологічних умов життєдіяльності. Мова йде не тільки про ті зміни котрі відбуваються у контексті новітніх підходів до організації навчання, зокрема переходу системи молодшої й середньої освіти на нові методи й педагогічні підходи, в тому числі й онлайн формату, чи соціо-політичні реалії в котрих відбувається соціалізація й формується особистість, це стосується й того аспекту психо-фізичного розвитку, котрий відповідає за ціннісну систему. Особливо актуальною, на нашу думку є необхідність дослідження питання соціально-психологічних чинників політичних цінностей, котрі формуються у сучасної молоді людини, члена українського суспільства. До слова, сучасність тісно переплітається із поняттям індивідуалізації, що у сьогоднішній означає не лише новий етап емансипації індивідів, але й характеризує саму структуру відносин у Постмодерні, вказуючи на панування гедоністичної моралі. Досить влучними, на наш погляд є думка Ж. Ліповецького про те, що така ситуація призводить до формування нарцисизму, як нової стадії індивідуалізму [2, с. 78]. Власне кажучи, згідно переконань філософа, сучасний індивід зорієнтований на надмірну увагу до самого себе і свого тіла, та реалізацію власних бажань у сфері споживання. Це суттєво підсилюється взаємодією індивіда і кібер-простору, зокрема і його соціалізації під впливом соціальних мереж. Поява нових технологій, навала віртуального, інтернету та мобільних комунікацій, прилучення до цифрових

технологій ставить поняття спадщини (мова йде про традиції) на початку ще радикальнішої метаморфози. Йдеться не про зв'язок із минулим або його включення в теперішнє, а, навпаки, про затухання на користь безпосередності. [7, с. 73]. Водночас фрагментація людського життя детермінує формування антигуманізму, дезорієнтації, обмеження й безпомічності сучасного індивіда. З одного боку відбувається радикальна зміна соціокультурного середовища, з іншого ж боку – в цих умовах дедалі гострішими постають питання індивідуальних систем ціннісних ієрархій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій в основному тематика даного дослідження опирається на наукові напрацювання у контексті політичних цінностей таких науковців як Ф. Фукуяма, Т. Парсонс, Ж. Ліповецький. В українській науковій думці вагомий внесок у розвиток цієї проблематики зробили Ю. Щербакова, В. Климончук, В. Горбатенко, та багато інших.

Метою статті є спроба визначити соціально-психологічні чинники політичних цінностей сучасної української молоді.

У дослідженні використано теоретичний метод аналізу й синтезу, для опрацювання результатів дослідження використовувались методи опрацювання емпіричного матеріалу програми Statistica версії 8.0. – кореляційного аналізу (критерій Пірсона), що дозволило встановити взаємозв'язки між різними соціально-психологічними аспектами й політичними цінностями сучасної студентської молоді.

Виклад основного матеріалу У своїй науковій розвідці Ю. Щербакова трактує процеси формування і трансформації цінностей виходячи із принципів історизму:

цінності формуються у певних культурно-історичних умовах; вони не є вічними і незмінними, однак стосовно свідомості окремого індивіда набувають об'єктивного характеру [8, с. 24]. Якщо говорити про індивідуальний, сімейний чи особистісний рівень розвитку, то цінностями можна вважати любов, повагу, довіру, дружба, на колективному рівні – легітимність влади, верховенство права, успіх у професіях та ін. Закріплені традицією, правовими нормами, релігійними канонами цінності виконують свого роду функцію системи координат, кодексу правил поведінки людей у громадських місцях, за порушення яких впроваджують моральні або правові санкції.

Власне кажучи, політичні цінності можна розглядати у двох контекстах: масовому, і тут ми можемо говорити про соціально-психологічні умови формування ціннісної системи через призму національної ідентичності, орієнтації на дотримання норм, законів і ін., або ж – у контексті індивідуальності. Колективні політичні цінності досить часто формуються провладними силами чи інститутами влади і є прикладом утвердження та закріплення особистих уявлень у свідомості широких верств населення, проте такі цінності можна брати до уваги лише у випадку коли суспільство насправді є вільним та має високий рівень культури. На переконання Ф. Фукуями саме на основі ліберальних і демократичних цінностей та спільного досвіду, який може виконувати роль сполучної тканини й таким чином дозволить процвітати багатонаціональним суспільствам можна створити національну ідентичність. Така інклюзивна модель національної ідентичності має вирішальне значення для збереження сучасного політичного устрою [7, с. 125]. Свого часу Т. Парсонс визначив цінності як «складові частини соціальної системи, ...загально визнані переконання відносно бажаного типу соціальної системи» [3, С. 360-378]. У такому трактуванні, ми розглядаємо цінності як соціальний феномен, однаково цінний як для самого суспільства, так і для людини, істоти соціальної. У межах політологічного дискурсу формується уявлення про те, що: «у політичних цінностях наявні соціальнополітичні ідеали й цілі, принципи й норми політичного життя, політичні традиції й символи, зразки політичної поведінки» [4, с. 719]. Відтак, ми можемо говорити про те, що політичні цінності відображають належний стан речей,

мету, бажаний результат політичної діяльності, вони уособлюють норми, ідеї, стереотипи політичної свідомості, даючи змогу сучасній людині оцінити політичну ситуацію та орієнтуватися в ній, водночас відображаючи стійку позитивну значущість для людини тих чи інших засад, що орієнтують її у світі політики.

Найважливішим на нашу думку, є те, що політичні цінності є структурним компонентом ідеології й ментальності колективної психології. Це означає, що одні і ті ж політичні явища у контексті різного ідеологічного трактування розуміються по-різному. Практично у кожному історико-епохальному періоді розвитку людства аксіологічна орієнтація індивіда кардинально змінювалася, створюючи при цьому як нові аксіологічні концепції, так і щораз новий ідеал людини. До прикладу, у ХХ столітті була спроба створити гармонійне суспільство, в якому людина працювала б на вершині ціннісної ієрархії, й забезпечити умови «для імплементації принципів свободи і справедливості» у соціальній сфері, але, як відомо, вона зазнала поразки. Власне, тут потрібно враховувати, що одним із невід'ємних компонентів системної трансформації є процес комплексних, багаторівневих змін в уявленнях індивідів, груп та верств населення про пріоритетні цілі й способи розвитку суспільства (тобто процес аксіологічної трансформації, що призводить до виникнення нових якісних характеристик ціннісної системи і пов'язаних з ними моделей трансформаційної масової політичної поведінки). Отже, будь-який аналіз аксіологічної трансформації повинен урахувати темпоральні й просторові, структурні та функціональні особливості цього процесу, зокрема й те, що основним механізмом реалізації аксіологічного трансформації постає ціннісний багатоскладовий конфлікт, який відображає ситуацію неминучих інституційних спотворень, пошуку нових норм, дисонансу традиційних та інноваційних орієнтацій [5, с. 166].

Важливо також наголосити на тому, що ціннісна система встановлюється набагато складніше ніж, скажімо вводяться в дію певні закони та норми поведінки. Як уже раніше зазначалось, політична ціннісна система формується переважно у трансформаційних умовах, тому будь-які перетворення у суспільстві є еквівалентом ціннісним змінам [5, с. 165].

Питання психології

У різні фази кризового періоду механізм трансформації традиційних цінностей розгортається за схемою: фаза соціальної дезінтеграції притаманні сумніви у цінностях та їх значущості; фаза біфуркації відкриваються варіанти – повернення до традиційних цінностей або відмова від них, вибір нових чи комбінація цих варіантів; для фази мобілізації сил характерні активність у форматі домінуючих цінностей, переважання позицій індивідуалізації, самовизначення. Під час такого руху відбувається трансформація цінностей, утворюється новий баланс традиційних цінностей й інновацій, що сприяє вирішенню наявних протиріч, успішній адаптації акторів до соціальних умов. Завершення кризового періоду, стабілізація соціальних умов супроводжуються інституціоналізацією цінностей, закріпленням їх в якості регулярних і довгострокових соціальних практик, які санкціонуються і підтримуються за допомогою важливих для суспільства норм. По-новому інтегрована в межах самоідентифікації якість цінностей вибудовується на засадах максимальної адекватності й збалансованості з модерним типом соціальної реальності, тим самим породжуючи потенціал нових протиріч та трансформації [5, с. 166].

Процес засвоєння особистістю цінностей, базових для конкретного суспільства, ґрунтується на комплексі складних соціокультурних механізмів (політична соціалізація, формування системи ідентичностей, адаптація та ін.). Їхня реалізація здебільшого залежить не лише від функціональності політичної системи, а й від ступеня розвитку політичної інфраструктури, що відіграє роль посередника у взаємовідносинах суспільства й влади та створює конкурентне середовище перетворень, де відбувається зіткнення різних політичних акторів, що відрізняються своїми ціннісно-нормативними стратегіями [5, С. 165-166]. Повертаючись до сучасних соціально-політичних умов, в яких відбувається становлення особистості, варто зауважити, що українське суспільство добрий останній десяток років переживає третю суттєву зміну інституційного напрямку. Після перемоги народу у Революції Гідності, достатньо швидко забулись як її причини, так і втратились ті культурні коди, політичні цінності, зокрема й бажання бути доєднаними до європейських

орієнтацій, заради котрих вона, власне й відбувалась.

Сьогодні в українських реаліях переважно ми зустрічаємо осіб, котрі є модифікованим, сконструйованим продуктом медіа. Наша ціннісна система, котра і без того є достатньо хиткою, через ряд як об'єктивних, так і суб'єктивних причин, піддається ще більшому впливу, підігрітому медіа і соціальними мережами. Ми спостерігаємо, як замість цінних раніше доброти, милосердя, чесності формуються нарцисичні й гедоністичні потреби. Звісно, що не у всіх, звісно, формування політичних орієнтацій у багатьох моментах й досі залежить від системи виховання, проте для людини – істоти соціальної надважливим аспектом завжди буде соціальне наслідування в межах певних соціальних груп.

Відповідно до поставленої мети наукового дослідження, нами було проведено опитування, в якому взяло участь 60 студентів, віком від 18 до 21 року, під час якого їм було запропоновано проранжувати політичні цінності, відповідно: 1 – найбільш значима цінність, 10 – найменш значима. До слова, цінності, котрі були запропоновані студентам вибирались відповідно до європейськоорієнтованих інституційних норм, і включали в себе: мир, свободу, демократію, справедливість, порядок, суверенітет, матеріальне благополуччя, безпеку, рівність перед законом, можливість самореалізації в країні. Одночасно респонденти повинні були визначити який політичний режим є актуальним в Україні, який на їхню думку політичний режим найкращим чином здатен забезпечити безпеку країни від зовнішнього агресора, в якій місцевості вони проживали до 18 років, якою мовою розмовляють вдома, тощо. Серед психологічних аспектів нами була спроба дослідити емоційні реакції на ті чи інші події, пов'язані із Україною та очікуваннями щодо її майбутнього у найближчі 5-10 років.

Насамперед хочеться акцентувати, що орієнтація щодо політичної реальності у студентської молоді є розвинутою на досить високому рівні, адже близько 90% респондентів визначають діючий політичний режим як перехідний (гібридний). До слова, у таких режимах, де відбуваються демократичні перетворення досить важливим є формування громадянського суспільства, відповідно, самі демократичні перетворення

також вимагають змін у глибоко вкорінених звичках думати і діяти. Громадяни режимів, які демократизуються, повинні починати думати інакше про природу політичної гри та влади, переходити від жорсткої політики «хто кого» до політики, орієнтованої на компроміс і створення механізмів залучення населення до політики. Загалом результати дослідження вказують на те, що респонденти здебільшого є активним електоратом, адже більше 90% від загальної кількості брали участь у виборах.

Проведений кореляційний аналіз також показав достатньо цікаві результати. Зокрема було виявлено, що старші за віком респонденти більше ніж інші вважають, що вони є залученими до політичного життя й творення політичної реальності, що підтверджується прямим кореляційним зв'язком між цими показниками ($r = 0,28$; $p < ,05000$). Також особи, котрі частіше вважають, що вони є приналежними до формування політичної реальності, рідше ніж інші вважають, що вони піддаються маніпулятивним впливам ($r = -0,26$; $p < ,05000$), окрім того вони частіше обирають цінності, котрі пов'язані із можливістю зреалізувати себе у межах країни ($r = -0,28$; $p < ,05000$).

Респонденти жіночої статі більше розглядають демократичний режим, як найбільш оптимальний для України й відновлення миру ($r = 0,28$; $p < ,05000$). До слова, у цій ситуації ми також бачимо підтвердження думки про те, що суспільство, в якому відбувається встановлення демократичного порядку супроводжується делегітимацією нових ціннісно-інституційних норм унаслідок дефіциту масової підтримки, а подальший демократичний розвиток суспільства залежить від формування спільних цінностей – основи нових інститутів, в даному випадку, простежується те, що жінки краще зорієнтовані у цих причинно-наслідкових зв'язках. Також показовим є виявлений зворотний кореляційний зв'язок, який вказує на те, що особи, котрі до 18 років прожили у маленьких містечках чи селах більше ніж інші вважають, що вони долучені до формування політичних реалій ($r = -0,26$; $p < ,05000$). Це може вказувати на те, що у маленьких містечках частіше обговорюються проблеми, пов'язані із політичними реаліями. Зокрема це може стосуватись цін на використання газу, пального чи проблеми із фермерською діяльністю, адже, відверто

кажучи, маленьким селам чи селищам є достатньо складно вижити без докладання важкої праці і зусиль. Тому, очевидним може бути той факт, що з меншого населеного пункту респондент більше може вважати себе відповідальним, активним учасником реалізації політики, або ж також, що також не є виключенням – ознакою того, що на власному прикладі такі респонденти відчують наслідки політичних рішень, прийнятих правлячою верхівкою.

Ще одним цікавим взаємозв'язком є кореляційне співвідношення між емоціями відносно майбутнього України через 5-10 років і політичними цінностями. Тут йдеться про те, що чим негативніші емоції, котрими респонденти виражають майбутнє країни: страх, тривога, смуток, тим частіше вони обирають провідною цінністю демократію ($r = -0,28$; $p < ,05000$). Власне кажучи, такий результат також можна описати тим, що в останній рік спостерігається суцільний хаос як у прийнятті важливих політичних рішень, так і незрозумілості місця України на міжнародній арені, й тому, молодь, котра в переважній своїй кількості схильна вибирати ліберальний стиль правління, дещо змушена переорієнтуватись у бік панування все-таки дотримання закону, верховенства права й демократичних норм.

Окремою кореляційною плеядою було виявлено численні зв'язки між самими політичними цінностями. Власне кажучи, ці зв'язки є на досить міцними й не мають між собою негативних показників. Тож можемо стверджувати, що особи, котрі у пріоритеті для себе вибирають мир, схильні високі пріоритети також надавати демократії ($r = 0,78$; $p < ,05000$), справедливості ($r = 0,53$; $p < ,05000$), матеріальному забезпеченні ($r = 0,70$; $p < ,05000$) й рівності перед законом ($r = 0,70$; $p < ,05000$). Ті особи, котрі у пріоритетну політичну цінність вибрали свободу одночасну у перші пріоритети вибирають демократію ($r = 0,68$; $p < ,05000$), справедливість ($r = 0,79$; $p < ,05000$), матеріальне забезпечення ($r = 0,72$; $p < ,05000$), рівність перед законом. Щодо показника політичної цінності – демократії, то варто зазначити, що пріоритетною вона є для старших віком студентів ($r = -0,30$; $p < ,05000$), також вона корелює окрім цінностей миру, і свободи із цінністю справедливості ($r = 0,78$; $p < ,05000$), матеріального благополуччя ($r = 0,61$; $p < ,05000$) й рівність перед законом ($r = 0,75$; $p < ,05000$). Варто зазначити, що якщо спробувати вималювати

собі образ молодого українця у політичних реаліях і його ціннісні пріоритети, то можна зауважити, що вагомим аспектом для потужної частини даного дослідження вагомими є саме демократичний режим.

Попри всезагальне уявлення про те, демократія – це ознака, передусім відсутності будь-яких рамок, що в українському суспільстві досить часто трактується: «у нас демократія, що хочу те й роблю», результати даного дослідження виявляють достатньо міцні кореляційні зв'язки саме між тими ціннісними аспектами, котрі відповідають автентичному уявленню про суть демократичного режиму. Поруч із розумінням, що демократія – це влада народу, у результатах показано, що в українській молоді вимальовується уявлення про те, що окрім влади, існують норми й правила, верховенство права, питання справедливості, гідного матеріального забезпечення, тощо. Цілком зрозумілим також є й те, що для старших за віком студентам більш до вподоби саме демократична цінність, оскільки молодші досить часто все таки роблять акцент на ліберальній демократії, оскільки в їхній уяві вона ще більше знімає певні обмеження й заборони. Також на нашу думку є цілком логічним вибір молодого покоління такої ціннісної орієнтації як справедливість, адже формуючись у постмодерному світі й підтримуючи цінності рівності як перед

законом, так і у своїй активній життєвій позиції, для молоді така цінність однозначно буде пріоритетною.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи викладене, хочемо наголосити, що визначення соціально-психологічних чинників політичних цінностей у сучасному українському суспільстві є одним із актуальних предметів наукових дискусій, а тому має достатньо широкий простір для більш ґрунтовного дослідження, в якому можна враховувати ще більший спектр показників й методів обробки даних. Враховуючи те, що Україна із часу отримання незалежності й досі перебуває у циклічному стані зміни вектору свого розвитку, й те, що для встановлення демократичного порядку необхідні не тільки системні зміни, але й якісні зміни у поведінці, думках, ставленні до політичного життя країни її громадян, питання формування ціннісної системи є особливо важливим. У глобальному розумінні, політичні цінності є своєрідним фільтром погляду, аналізу політичної реальності й відповідно детермінантою реального прояву політичної поведінки. У дослідженні доведено, що сучасна українська молодь має тенденцію до наслідування демократичних орієнтацій, включаючи рівність перед законом, свободу та справедливість.

Список використаних джерел

1. Бурдье П. Социология политики. Москва : SocioLogos, 1993. 336 с.
2. Липовецьки Ж. Ера пустоты. Эссе о современном индивидуализме. Санкт-Петербург : «ВЛАДИМИР ДАЛЬ», 2001. 332 с.
3. Парсонс Т. Общий обзор. Американская социология. Перспективы. Проблемы. Методы. Москва : Прогресс.1972. С. 360-378.
4. Політологічний енциклопедичний словник: упор. В. П. Горбатенко, за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка. 2-ге вид. доп. і прероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
5. Свідерська О. І. Співвідношення психологічних та інституційних детермінант масової політичної поведінки : дис. канд. політ. наук: спец. 23. 00. 01. Львів, 2018. 222 с.
6. Фромм Э. Человек для себя. Москва : АСТ: АСТ МОСКВА, 2006. 314 с.
7. Фукуяма Ф. Идентичність. Потреба в гідності й політика скривдженості. Київ : «Наш формат», 2020. 192 с.
8. Щербакова Ю. Цінності об'єднаної Європи: монографія. Київ : Видавничий центр «Академія», 2013. 208 с.

References

1. Burde P. 1993. Sotsyolohyia polityky. [Sociology of politics]. Moskva : SocioLogos. (in Russian).
2. Lypovetsky Zh. 2001. Era pustoty. Эссе о современном индивидуализме. [The era of emptiness. Essays on Contemporary Individualism]. Sankt-Peterburh : «VLADYMYR DAL». (in Russian).
3. Parsons T. 1972. Obshchyi obzor. Amerykanskaia sotsyolohyia. Perspektivy. Problemy. Metody. [General review. American Sociology. Perspectives. Problems. Methods]. Moskva : Prohress. (in Russian).
4. Politolohichnyi entsyklopedychnyi slovnyk. 2007. [Political science encyclopedic dictionary]: upor. V. P. Horbatenko, za red. Yu. S. Shemshuchenka, V. D. Babkina, V. P. Horbatenka. 2-he vyd. dop. i prerob. Kyiv : Geneza. (in Ukraine).

5. Sviderska O. I. 2018. Spivvidnoshennia psykholohichnykh ta instytutsiinykh determinant masovoi politychnoi povedinky [Correlation between Psychological and Institutional Determinants of Political Behaviour of the Masses in Transit Societies: dys. kand. polit. nauk: spets. 23. 00. 01. Lviv. (in Ukraine).
6. Fromm E. 2006 Chelovek dlia sebia. [Man for himself]. Moskva : AST: AST MOSKVA. (in Russian).
7. Fukuyama F. 2020. Identychnistj. Potreba v hidnosti y polityka skryvdzhenosti. [Identity. The Demand for Dignity and the Politics of Resentment]. Kyiv : «Nash format». (in Ukraine).
8. Shcherbakova Yu. 2013. Tsinnosti obiednanoi Yevropy. [Values of the United Europe]: monohrafiia. Kyiv : Vydavnychy tsestr «Akademiia». (in Ukraine).

Резюме

Свидерская О. И. кандидат политических наук, ст. преподаватель кафедры теоретической и практической психологии НУ «Львовская политехника»

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ ПОЛИТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ УКРАИНСКОЙ МОЛОДЕЖИ В КОНТЕКСТЕ СОВРЕМЕННЫХ РЕАЛИЙ

Исследованы социально-психологические особенности политических ценностей украинской молодежи в контексте современных реалий. Определено, что одним из неотъемлемых компонентов демократической трансформации является процесс комплексных, многоуровневых изменений в представлениях индивидов, групп и слоев населения о приоритетных целях и способы развития общества. Доказано, что украинская студенческая молодежь выбирает преимущественно ценности демократического направления.

Ключевые слова: политическая психология; ценностная система; политические ценности; политическое поведение; постмодерн; общество демократических изменений.

Summary

Sviderska O. PhD in Political Science, assistant Professor, Department of Theoretical and Practical Psychology National university Lviv Politechnic

SOCIO-PSYCHOLOGICAL FACTORS OF POLITICAL VALUES OF UKRAINIAN YOUTH IN THE CONTEXT OF MODERN REALITIE

Socio-psychological factors of political values of modern Ukrainian youth are investigated. It is proved that the modern development of Ukrainian society is determined by a number of changes that are reflected in almost all spheres of human activity. The scientific novelty of the research is the need for comprehensive study of the formation of the younger generation, particularly in terms of post-modern era, which causes a number of changes that affect both personal development, national identity and its position in the political realities of today.

The study used a theoretical method of analysis and synthesis, to process the study used methods results of processing the empirical material of the program Statistica version 8.0. - correlation analysis (Pearson's criterion), which allowed to establish the relationship between different socio-psychological aspects and political values of modern student youth.

It is determined that one of the integral components of systemic transformation is the process of complex, multilevel changes in the perceptions of individuals, groups and segments of the population about the priority goals and ways of society development (that is, the process of axiological transformation, which leads to the emergence of new qualitative characteristics of the value system and related models of transformational mass political behavior). It is proved that the analysis of axiological transformation should take into account temporal and spatial, structural and functional features of this process. The main mechanism for the implementation of axiological transformation is a multifaceted conflict of values, which reflects the situation of inevitable institutional distortions, the search for new norms, the dissonance of traditional and innovative orientations.

Important conclusions of the study are that the definition of socio-psychological factors of political values in modern Ukrainian society is one of the relevant subjects of scientific discussion, and therefore has enough space for a more thorough study, which can take into account an even wider range of indicators and data processing methods. Given the fact that since independence, Ukraine is still in a cyclical state of change in the vector of its development, and the fact that the establishment of a democratic order requires not only systemic changes but also qualitative changes in behavior, thoughts, attitudes to the political life of its citizens, the question of the value system is especially important. In a global sense, political values are a kind of filter of view, analysis of political reality and, accordingly, a determinant of the real manifestation of political behavior. The study proves that modern Ukrainian youth tend to follow democratic orientations, including equality before the law, freedom and justice.

Key words: political psychology; value system; political values; political behavior; postmodernism; a society of democratic change.